

ข้อบังคับของรัฐสภา

ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๒๖

.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ ประธานรัฐสภาออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของรัฐสภาว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๒๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับของสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖

ข้อ ๔ เครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา ให้มี ๔ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติ
- (๒) เครื่องแบบครึ่งยศ
- (๓) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๔) เครื่องแบบสโมสร

ข้อ ๕ เครื่องแบบปกติ มี ๕ แบบ คือ

- ก. เครื่องแบบปกติขาว
- ข. เครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง
- ค. เครื่องแบบปกติกากีคอพับ
- ง. เครื่องแบบปกติกากีคอแบะ
- จ. เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียว

ก. เครื่องแบบปกติขาว ให้ประกอบด้วย

- (๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กะบังหน้าทำด้วยหนัง หรือวัสดุเทียม หนังสีดำ สายรัดคางสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวก ข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปกดินสีทอง สูง ๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

สมาชิกชาย ให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ ๕ ดุม ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อ เนื้อกระเป๋ابนซ้ายด้วย

สมาชิกหญิง ให้ใช้เสื้อมอกคอเบาะสีขาวแบบคอป้านแขนยาวถึงข้อมือ มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ ที่แนวสาบอกมีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ๕ ดุม มีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋าและให้ใช้เสื้อคอพับ แขนยาวสีขาวผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกลาสี

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทรธนู

ให้มีอินทรธนูแข่งกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาวตามความยาวของบ่าพื้นสักหลาดสีดำปัก ดิ้นสีทองเป็นลายประจำยามเต็มแผ่น ติดทับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายมนติด ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีขาวขาว ไม่พับปลายขา

สมาชิกหญิง ให้ใช้กระโปรงสีขาวยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย

(๕) รองเท้า ถุงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้ามุ้ยหนังสีดำชนิดผูก ถุงเท้าสีดำ

สมาชิกหญิง ให้ใช้รองเท้ามุ้ยหนังสีดำปิดปลายเท้าไม่มีลวดลายสันสูงไม่เกิน

๗ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

(๖) เครื่องหมายสังกัด

ให้มีเครื่องหมายรูปรัฐธรรมนูญอยู่ภายในวงกลม มีรัศมีโดยรอบขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร ทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง สำหรับสมาชิกชาย ให้ติดที่คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง ส่วนสมาชิกหญิง ให้ติดที่คอเบาะของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ข. เครื่องแบบปกติภาคีคอตตั้ง ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่สีของหมวก ผ้าพันหมวก หมอนสักหลาดสำหรับปักตราครุฑพ่าห์ เสื้อ และกางเกง หรือ กระโปรงเป็นสี kaki หรือสี kaki นวล

ให้ใช้เครื่องแบบนี้แทนเครื่องแบบปกติขาวในโอกาสไปงานพิธีในต่างจังหวัดหรือ ตามหมายกำหนดการ

ค. เครื่องแบบกาเกี๋ยคอปับ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกาเกี๋ยหรือสีกาเกี๋ยนวลเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอตัง เว้นแต่ตราครุฑพ่าห์ที่หน้าหมวกให้ใช้ตราครุฑพ่าห์ที่ใบวันกทำด้วยโลหะสีทอง สูง ๒.๕ เซนติเมตร และสายรัดคางให้ใช้สายรัดคางหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อเชิ้ตสีกาเกี๋ยหรือสีกาเกี๋ยนวลแขนยาวรัดข้อมือ มีดุมที่ข้อมือข้างละ ๑ ดุมหรือแขนสั้นมีกระเป๋ายีบติดที่หน้าอกเสื้อข้างละ ๑ กระเป๋า ที่กระเป๋ามีแถบอยู่ตรงกลางตามทางดิ่งกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร มีใบปกกระเป๋ารูปมนชายกลางแหลม ที่ปากกระเป๋าทิ้งสองข้างติดดุมข้างละ ๑ ดุม สำหรับขัดกับใบปกกระเป๋าดูเสื้อผ่าอกตลอด มีสาคกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ติดดุมตามแนวอกเสื้อ ๕ ดุม ระยะห่างกันพอสมควร และติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทธรณีสีเดียวกับเสื้อ ยามตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดดุมติดกับตัวเสื้อ ดุมที่กล่าวนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธีหรือเข้าที่ชุมนุมชน ให้ใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวผูกผ้าผูกคอสีดำเงือกกลาสี สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่สอง

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) *อินทธรณู

ให้ใช้อินทธรณูอ่อน มีแถบสีเหลืองหรือสีทอง กว้าง ๓ เซนติเมตร ติดทางด้านอินทธรณู ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ติดเรียงกันต่อไปอีก ๒ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร การติดแถบให้ติดตามขวางที่ต้นอินทธรณู แถบแรกให้ห่างจากต้นอินทธรณู ๕ มิลลิเมตร และแถบต่อไปเว้นระยะห่างกัน ๕ มิลลิเมตร และมีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนุญอยู่กลางพระมหามงกุฎ ประกอบด้วยรวงข้าวและดอกบัวตูมวงล้อมอยู่เบื้องล่างขนาดสูง ๕ เซนติเมตร ติดทับบนแถบ

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีกาเกี๋ยหรือสีกาเกี๋ยนวลยาวไม่พับปลายขา
สมาชิกหญิง ให้ใช้กางเกงแบบสมาชิกชาย หรือกระโปรงสีกาเกี๋ยหรือสีกาเกี๋ยนวลยาวปิดเข้า ปลายบานเล็กน้อย

(๕) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายถักสีทึบกว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมนกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีรูปครุฑนูนอยู่ กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร

(๖) รองเท้า ถุงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำชนิดผูกหรือหุ้มข้อหนังสีดำ ถุงเท้าสีดำ สมาชิกหญิง ถ้าใช้กางเกง ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำปิดปลายเท้า ไม่มี ลวดลาย ถุงเท้าสีน้ำตาล ถ้าใช้กระโปรง ให้ใช้รองเท้าส้นสูงสีดำปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน ๗ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

ง. เครื่องแบบปกติสีทึบคอกบะ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีทึบหรือสีทึบเงินวาล เช่นเดียวกับเครื่องแบบ ปกติทึบคอกบะ

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อสีทึบหรือสีทึบเงินวาลคอกบะแบบคอตั้ง แขนสั้น ปล่อยเอว ตัวเสื้อ ผ่าอกตลอด มีดุมที่อกเสื้อ ๔ ดุม มีกระเป๋ายึดติดภายนอกเป็นกระเป๋าบนและล่างอย่างละสอง กระเป๋ายึดติด กระเป๋าบนมีใบปกมนชายกลางแหลม มีแถบกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ตรงกึ่งกลางกระเป๋ายึดติด กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋ายึดติดมีใบปกรูปตัดที่ปากกระเป๋ายึดติดทั้งสองกระเป๋ามีดุมที่ปากกระเป๋ายึดติดข้างละ ๑ ดุม สำหรับขัดกับใบกระเป๋าดุมที่กล่าวนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ ที่เอว ด้านหลังคาดด้วยผ้าสีเดียวกับเสื้อขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร และติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทราฐ กางเกง กระโปรง เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ให้ใช้เช่นเดียวกับ เครื่องแบบปกติทึบคอกบะ

ให้ใช้เครื่องแบบนี้แทนเครื่องแบบปกติทึบคอกบะได้ในโอกาสอันควร

จ. เครื่องแบบปกติทึบสีทึบเขียว ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีทึบสีทึบเขียว ที่หน้าหมวกเหนือแก๊ปติดตราครุฑพ่าห์ ใบบัวกนกทำด้วยโลหะสีทองสูง ๓ เซนติเมตร หรือปักตราครุฑพ่าห์ด้วยด้ายหรือไหมสีเหลืองหรือ สีทอง สูง ๓ เซนติเมตร

(๒) เสื่อ

ให้ใช้เสื่อคอกเปิดสี่ก้ากัแกมเขียว ไม่มีสาบอกที่คอกและแนวอกมีดุม ๖ ดุม ชัดดุม ปิดคอกได้ มีลันปิดอกแขนยาวแบบทรงกระบอก ที่อกมีกระเป่าไม่มีสาบปะข้างละ ๑ กระเป่า มุมกระเป่าและปกกระเป่าเป็นรูปตัดพองาม มีปกชัดดุมข้างละ ๑ ดุม ทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื่อรูป กลมแบนขนาดเล็ก ชายเสื่อตัดตรงไม่มีเว้า ที่ปกคอกเสื่อทั้งสองข้างปักด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง หรือ สีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนูญอยู่ในวงกลม มีรัศมีโดยรอบ ขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร

(๓) กางเกง

ให้ใช้กางเกงขายาวสี่ก้ากัแกมเขียว ไม่พับปลายขาที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้าง เป็นกระเป่าปะ ปากกระเป่าเฉียงไม่มีปกและจะมีกระเป่าหลังเป็นกระเป่าปะ มีปกชัดดุมกระเป่าละ ๑ ดุมด้วยก็ได้ ตะเข็บกางเกงทุกตะเข็บต้องเป็นตะเข็บคู่

(๔) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายดักสี่ก้ากัแกมเขียว กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดและ ปลายเข็มขัดให้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับเข็มขัดของเครื่องแบบปกติก้ากัคอกพับ

(๕) รองเท้า

ให้ใช้รองเท้าสูงครึ่งน่องสี่ก้ากัแกมเขียวหรือสีดำ มีรูร้อยเชือก

ให้ใช้เครื่องแบบนี้เป็นเครื่องแบบสนาม ในโอกาสตรวจการเฉพาะกิจ

ข้อ ๖ เครื่องแบบครึ่งยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกงหรือกระโปรงให้ใช้ผ้าสักหลาดหรือเสิร์จสีดำ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ไม่สวมสายสะพาย

ข้อ ๗ เครื่องแบบเต็มยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สวมสายสะพาย

ข้อ ๘ เครื่องแบบสโมสร

เครื่องแบบสโมสรสำหรับสมาชิกชาย มี ๓ แบบ

(๑) เครื่องแบบสโมสร ก. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ

(๒) เครื่องแบบสโมสร ข. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร

ก. เว้นแต่

เลื้อ ให้ใช้เลื้อสโมสรสีขาวทำด้วยผ้าสักหลาด หรือเลิร์จเปิดอก ปาดเอว มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้อมือข้างละ ๓ ดุม ที่ระหว่างอกกับเอวข้างละ ๓ ดุม และที่บรรจบเลื้อมีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ข้างละ ๑ ดุม ดุมนี้มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน ประกอบด้วยเลื้อก๊กสีขาว มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ ๓ ดุม และเลื้อเข้ตสีขาวออกแข็ง ข้อมือแข็งคอคอเข้ตชั้นเดียว แบบปีกผีเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกระต่าย

เครื่องหมายสังกัด ให้ติดที่คอแบะของเลื้อตอนบนทั้งสองข้าง เนื้อแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(๓) เครื่องแบบสโมสร ค. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ข. เว้นแต่เลื้อเข้ตอกแข็ง ให้ใช้เลื้อเข้ตอกอ่อนสีขาว และเลื้อก๊กให้ใช้แพรแถบสีเดียวกับกางเกงรัดเอวแทนแพรแถบนี้ส่วนกลางด้านหน้า กว้าง ๑๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียว กว้าง ๑๑ เซนติเมตร ที่ปลายมีขอเกี่ยวติดกันในขณะคาดทางด้านหลัง

สมาชิกหญิง ให้แต่งตามสมัยนิยม

ข้อ ๙ เครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศและเครื่องแบบสโมสรให้แต่งตามหมายกำหนดการ

ข้อ ๑๐ อดีตสมาชิกรัฐสภา ให้แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภา เว้นแต่เครื่องหมายสังกัดให้ติดที่อกเลื้อเบื้องขวา

ข้อ ๑๑ อดีตสมาชิกรัฐสภาผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภาคือ

- (๑) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นบุคคลที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) ประพฤติตนในทางที่อาจเป็นการเสื่อมเสียเกียรติของรัฐสภา และประธานรัฐสภาสั่งให้ผู้หนึ่งคนแต่งเครื่องแบบสำหรับอดีตสมาชิกรัฐสภา ในระยะเวลาที่กำหนดหรือตลอดไป

ข้อ ๑๒ นอกจากเครื่องแบบดังได้กล่าวแล้วในข้อ ๔ ให้มีเครื่องหมายโลหะสีทองมีลักษณะรี
ขนาดความสูง ๓.๕ เซนติเมตร ตรงกลางมีรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานสองชั้น อยู่ภายใน
วงกลมยาสีธงชาติไทย ตอนบนเหนือวงกลมเป็นรูปยอดโดมของพระที่นั่งอนันตสมาคม และเบื้องล่าง
ของวงกลม มีข้อความว่า “สมาชิกรัฐสภา” รายละเอียดตามภาพท้ายข้อบังคับ

เครื่องหมายนี้ให้ใช้ประดับที่กลางอกเสื้อเบื้องขวา เนื้อแนวกระเป๋ในเวลาแต่งกายเครื่องแบบ
และให้ใช้ประดับที่รัดกุมคอพับของเสื้อนอกเบื้องซ้ายในเวลาแต่งกายสากล

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ
ประธานรัฐสภา

หมายเหตุ

- *ความใน (๓) ของข้อ ๕ ค. เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓ แห่งข้อบังคับของรัฐสภา ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๙
- *ความในข้อ ๑๒ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๒ แห่งข้อบังคับของรัฐสภา ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒